

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras så, att sådana uppskrivningar av investeringstillgångar som pensionsstiftelser gjort i bokföringen utgör skattepliktig inkomst.

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Den tillämpas första gången vid beskattningen för 1999.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Orealiserade uppskrivningar är i regel inte skattepliktig inkomst i beskattningen av näringsverksamhet. Enligt 5 § 6 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) är dock i försäkringsbolags, försäkringsföreningars, försäkringskassors och andra därmed jämförbara försäkringsanstalters bokföring gjorda uppskrivningar av investeringstillgångar skattepliktig näringsinkomst. Enligt vedertagen beskattningspraxis har pensionsstiftelser inte ansetts vara i lagrummet avsedda försäkringsanstalter, och de uppskrivningar som pensionsstiftelser gjort har därför inte ansetts vara skattepliktig inkomst i beskattningen.

Uppskrivningar av investeringstillgångar blev skattepliktig inkomst för försäkringsanstalter genom lagen 1001/1977. Lagen tillämpades första gången vid beskattningen för 1978. Enligt motiveringen till den propositionen (RP 142/1977 rd) som ledde till lagändringen hade vissa försäkringsanstalter i bokföringen skrivit upp värdet på sina investeringstillgångar och därmed täckt den ökning i sin försäkringstekniska ansvarsskuld som föranletts av försäkringsavtalen. Uppskrivningen hade inte varit skattepliktig inkomst till den del den överstigit anskaffningsutgiften, men den ökning av ansvarsskulden som motsvarat uppskrivningen

hade varit en avdragsgill utgift, och detta hade lett till förlust i beskattningen. Då ökningen av ansvarsskulden varit avdragsgill i beskattningen, måste enligt motiveringen också den inkomst som använts för att täcka ökningen vara skattepliktig.

Den skattemässiga behandlingen av en uppskrivning sammanhänger enligt 5 § 6 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet med hur posten hantearats i bokföringen. Enligt 10 kap. 4 § 3 mom. lagen om försäkringsbolag (1062/1979) och 10 kap. 5 § 3 mom. lagen om försäkringsföreningar (1250/1987) kan i balansräkningen utöver anskaffningsutgiften upptas en uppskrivning som är högst så stor som differensen mellan det gängse värdet och anskaffningsutgiften om det gängse värdet av ett jord- eller vattenområde, en byggnad, ett värdepapper eller någon jämförbar nytthet vid utgången av räkenskapsperioden permanent är väsentligt mycket högre än anskaffningsutgiften. En uppskrivning av investeringstillgångar upptas som inkomst i resultaträkningen.

Uppskrivningar som försäkringskassor och pensionsstiftelser gör grundar sig på de föreskrifter social- och hälsovårdsministeriet utfärdat med stöd av bokföringslagen (1336/1997), lagen om försäkringskassor (1164/1992) och lagen om pensionsstiftelser (1774/1995). Regleringen motsvarar de prin-

ciper för försäkringsbolags uppskrivningar som presenterats ovan. Det maximala uppskrivningsvärdet är enligt social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter, beroende på egendomens art, 85 eller 70 % av det sannolika överlåtelsepriset. Enligt föreskrifterna upptas uppskrivningen som inkomst i resultaträkningen.

Bokslutsföreskrifterna då det gäller pensionsstiftelsers uppskrivningar av investeringstillgångar har samma innehåll som föreskrifterna för försäkringskassor och i huvuddrag samma innehåll som föreskrifterna för försäkringsbolag och försäkringsföreningar.

Möjligheten att när göra uppskrivningar som räknas som skattepliktig inkomst skapar förutsättningar för en betydande skatteplanering. Skattefördelen består av att den skattskyldige kan göra en uppskrivning som räknas som skattepliktig inkomst vid vald tidpunkt och i önskad omfattning, dock med tillgångarnas gängse värde som övre gräns. Detta beror på den i internationellt perspektiv rätt exceptionella bokföringspraxis som följs av de företag som bedriver försäkringsverksamhet. Uppskrivningen kan göras ett sådant år då en ökning av i beskattningen avdragsgilla poster, såsom ansvarsskuld eller reserveringar i praktiken förhindrar uppkomsten av konkreta skattepåföljder. En uppskrivning som räknas som beskattningsbar inkomst anses utgöra en del av utgifterna för anskaffning av tillgångar, vilket vid en senare försäljning av investeringstillgångar förhindrar uppkomsten av skattepliktig försäljningsvinst eller sänker vinstbeloppet. På uppskrivningen av förslitning underkastade anläggningstillgångar får också avdragsgilla avskrivningar göras i beskattningen.

För pensionsstiftelser har den ovan beskrivna skatteplaneringsmetoden saknats. Pensionsstiftelserna har också krävt att få samma skattemässiga behandling i fråga om uppskrivningar som andra pensionsanstalter. Dessutom har branschen visat att det är motiverat att strävan efter ett nollresultat i bokföringen leder till att förlust fastställs i beskattningen. Om det inte uppstår skattepliktig inkomst under de tio skatteår som följer efter förlusten, blir förlusten inte avdragen.

Den skattemässiga behandlingen av i fråga om pensionsstiftelsers uppskrivningar har också uppmärksamats av riksdagens statsutskott i ett betänkande (StaUB 21/1998 rd) gällande regeringens proposition till riksdagen

med förslag till lagar om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och 34 § förmögenhetsskattelagen (RP 71/1998 rd). Till sitt svar på regeringens proposition fogade riksdagen i enlighet med statsutskottets betänkande ett uttalande i vilket riksdagen förutsatte att regeringen lämnar en proposition om en översyn av bestämmelserna om beskattning av pensionsstiftelser senast i början av hösten 1998 i syfte att undanröja skillnaderna i beskattning av olika pensionsanstalter.

Det är i sig motiverat med en enhetlig skattemässig behandling av alla samfund som bedriver samma slag av ekonomisk verksamhet. Vissa problem ansluter sig dock till den nuvarande skattemässiga behandlingen av uppskrivningar som görs i företag som konkurrerar sinsemellan på finansmarknaden. Enligt artikel 45 i rådets direktiv om årsbokslut och sammanställd redovisning för försäkringsbolag (91/674/EEG) skall värderingen i balansräkningen av placeringar grunda sig på inköps- eller tillverkningskostnad. Enligt artikel 46 i direktivet får medlemsstaterna kräva eller tillåta att placeringar värderas till verkligt värde. Värderingen i balansräkningen bör alltså grunda sig på antingen anskaffningsutgift eller gängse värde. En motsvarande reglering gäller också enligt rådets direktiv om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut (86/635/EEG) i fråga om värdepapper som ingår som rörliga aktiva i kreditinstituts balansräkning. I Finland har det sistnämnda direktivets bestämmelser genomförts genom en ändring, 1340/1997, av kreditinstitutslagen (1607/1993). Enligt 36 § 1 mom. 2 punkten upptas sådana i punkten uppräknade värdepapper som hänförs till rörliga aktiva till sannolikt överlåtelsepris. Differensen mellan det sannolika överlåtelsepriset och bokföringsvärdet enligt det föregående bokslutet eller, om värdepapperet har förvärvats under räkenskapsperioden, anskaffningsvärdet skall enligt paragrafens 3 mom. bokföras som räkenskapsperiodens intäkt eller kostnad. Kreditinstitut kan därmed inte på samma sätt som försäkringsanstalter utnyttja uppskrivningar som medel för resultat- och skatteplanering.

Frågor i anslutning till beskattningen av försäkringsanstaltens uppskrivningar av investeringstillgångar utreds vid finansministeriets skatteavdelning som en del av en mera omfattande aktuell utredning av beskatt-

ningen av försäkrings- och pensionsanstalter samt kreditinstitut. Syftet är att försäkringsanstalter och kreditinstitut skall behandlas så neutralt som möjligt i beskattningen, också då det gäller orealiserade uppskrivningar.

Med beaktande av riksdagens ovan anförda uttalande, föreslås dock att den skattemässiga behandlingen av pensionsstiftelsernas uppskrivningar skall förenhetligas i linje med den nuvarande skattemässiga behandlingen av andra pensionsanstalters uppskrivningar. Det föreslås att 5 § 6 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skall ändras så, att också en sådan uppskrivning av investeringstillgångar som en pensionsstiftelse gör i sin bokföring skall vara skattepliktig inkomst av näringsverksamhet.

2. Propositionens verkningar

Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet betalade de 130 pensionsstiftelser som är verksamma i Finland sammanlagt 32,5 milj. mk i direkta skatter 1997. Under ifrågakvarande år var det inbetalade skattebeloppet ovanligt stort, bl.a. beroende på överlåtelsevinster och återbärningar av övertäckning. Åren 1993—1996 varierade beloppet mellan 5,5 och 13,7 milj. mk.

I pensionsstiftelsernas bokslut för 1997 var det sammanlagda beloppet av pensionsansvaren 41,5 mrd. mk. Beloppet av aktie- och fastighetsinvesteringarna i pensionsstiftelsernas balansräkningar uppgick till sammanlagt 9,4 mrd. mk. Det gängse värdet av dessa egendomsposter uppgick till ett ca 4 mrd. mk större belopp.

Åren 1993—1997 har pensionsstiftelserna gjort uppskrivningar i bokföringen till ett värde av sammanlagt 223 milj. mk. I den situation som rådde i slutet av 1997 skulle det ha varit möjligt för pensionsstiftelserna att göra uppskrivningar till ett värde av ytterligare drygt 1 mrd. mk.

Propositionens verkningar på skatteinkomsterna kan inte tillförlitligt bedömas. Även om uppskrivningarna enligt förslaget skall räknas som skattepliktig inkomst, leder propositionen, med beaktande av ovan anförda orsaker i sin helhet till en minskning av skatteinkomsterna. Förslaget skulle förbättra pensionsfondernas möjligheter till skatteplanering. I praktiken kan man dock ofta redan i nuvarande läge förhindra de skattemässiga påföljderna av överlåtelsevinster genom att utnyttja pensionsstiftelsernas existerande möjligheter till resultatplanering. Därför kan lagförslagets minskande inverkan på skatteinkomsterna anses vara obetydlig.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Utlåtande om propositionen har begärts av social- och hälsovårdsministeriet, skattestyrelsen och Pensionärsstiftelseföreningen.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 1999.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag**om ändring av 5 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 5 § 6 punkten, sådan den lyder i lag 321/1997, som följer:

5 §
Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga närings-
inkomster äro bland andra:

ningar av investeringstillgångar, samt

6) i försäkringsbolags, försäkringsförening-
ars, försäkringskassors och andra därmed
jämförbara försäkringsanstalters samt pen-
sionsstiftelsers bokföring gjorda uppskriv-

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas första gången vid beskatt-
ningen för 1999.

Helsingfors den 27 november 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouko Skinnari

Lag

om ändring av 5 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 5 § 6 punkten, sådan den lyder i lag 321/1997, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga närings-
inkomster äro bland andra:

6) i försäkringsbolags, försäkringsförening-
ars, försäkringskassors och andra därmed
jämförbara försäkringsanstalters bokföring
gjorda uppskrivningar av investeringstill-
gångar, samt

6) i försäkringsbolags, försäkringsförening-
ars, försäkringskassors och andra därmed
jämförbara försäkringsanstalters *samt pen-
sionsstiftelsers* bokföring gjorda uppskriv-
ningar av investeringstillgångar, samt

*Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas första gången vid beskatt-
ningen för 1999.*

